

КОМУНІКАТИВНІ СТРАТЕГІЇ У ПОЛІТИЧНІЙ ПРОМОВІ ДОНАЛЬДА ТРАМПА

Стаття присвячена дослідженню лінгво-комунікативних особливостей політичного дискурсу кандидата в президенти США Дональда Трампа. Велика увага приділяється дослідженню комунікативних стратегій та тактик, які політик використовує у своїй передвиборчій промові. Також розглядаються мовні засоби, за допомогою яких реалізуються ті чи інші комунікативні стратегії та тактики у політичній промові.

Ключові слова: політичний дискурс, політична промова, Дональд Трамп, комунікативна стратегія, комунікативна тактика.

Дарчук М. Коммуникативные стратегии в политической речи Дональда Трампа.

Статья посвящена исследованию лингво-коммуникативных особенностей политического дискурса кандидата в президенты США Дональда Трампа. Большое внимание уделяется исследованию коммуникативных стратегий и тактик, которые политик использует в своей предвыборной речи. Также рассматриваются языковые средства, с помощью которых реализуются те или иные коммуникативные стратегии и тактики в политической речи.

Ключевые слова: политический дискурс, политическая речь, Дональд Трамп, коммуникативная стратегия, коммуникативная тактика.

Darchuk M. Communicative Strategies in Political Speech of Donald Trump.

The article deals with the linguistic and communicative peculiarities of the political discourse of Donald Trump, a presidential candidate in the USA. The focus is on the communicative strategies and tactics, used by the politician in his speech during the election campaign.

The attention is paid to language means through which a particular communicative strategy or tactic is realized.

Each communicative strategy is seen as a combination of language actions aimed at solving the general communicative task of a speaker. The achievement of such a task is possible only by using certain communication tactics. The strategy intends a combination of speech actions whereas a tactic describes peculiar speech actions that aim to influence listeners at a certain stage of communication. Tactics are dynamic, their change happens promptly throughout the communication process, which provides the flexibility of the chosen strategy.

The usage of communicative strategies and tactics depends on the type of discourse. Political discourse is defined as a communicative act in which participants give specific meanings to facts and influence and persuade the listeners. Political speech is a public speech that is addressed to the audience in order to demonstrate the leadership of the speaker and influence the listeners. Communicative strategies used in political speech aim at the realization of the final aim of communication. They are focused on the future and are connected with the forecasting of the situation, that is why their sources should be searched in motives that determine human activity. Donald Trump's goal is to persuade the listeners to vote for him, that is why he delivers his speech using various communicative strategies that increase his chances of winning.

***Keywords:** political discourse, political speech, Donald Trump, communicative strategy, communicative tactic.*

Постановка наукової проблеми. Серед усіх сфер життєдіяльності людини політика займає одне з чільних місць. На відміну від усіх інших галузей діяльності суспільства вона характеризується своїм дискурсивним характером і політичні дії є, як правило, мовними діями. На сьогодні ще більше лінгвістів зосереджують увагу на проблемах взаємодії мови та влади, та засобах маніпулювання. Ще у стародавні часи за допомогою мовних засобів люди захищали та виправдовували звинувачуваних у суді, використовуючи певний набір комунікативних стратегій та тактик. Час змінився, але використання мови вкотре показує її здатність впливати на слухачів та досягати конкретну мету спілкування. Саме це і зумовлює **актуальність** дослідження,

мета якого є аналіз комунікативних стратегій та тактик, та мовних засобів, за допомогою яких реалізуються ті чи інші комунікативні стратегії та тактики у політичному дискурсі.

Політична комунікація є в центрі уваги як зарубіжних так і вітчизняних лінгвістів. Зокрема, на думку Т. ван Дейка лише професійний політик може давати промову політичного характеру [8, с. 18]. П. Б. Паршин вважає, що такий інтерес лінгвістів до політичного дискурсу може призвести до появи нового напрямку у мовознавстві, а саме політичної лінгвістики [5, с. 181]. Саме така зацікавленість у політичному дискурсі і зумовлює увагу до використання комунікативних стратегій. Особливу увагу на визначення типів комунікативних стратегій в різних сферах суспільного життя, зокрема в політиці, звертали Т. ван Дейк, О. Іссерс, О. Яценкова та інші науковці.

У даній роботі **метою** нашого дослідження є вивчення комунікативної поведінки у рамках комунікативних стратегій та тактик самопрезентації, які використовує кандидат у президенти Дональд Трамп у своїй промові під час передвиборчої кампанії.

Матеріалом дослідження є текст політичної промови політика Дональд Трампа, з якою він виступав в місті Фінікс, штат Аризона 31 серпня 2016 року. Аналіз лінгво-комунікативних особливостей здійснюється у рамках комунікативної лінгвістики.

Виклад основного матеріалу. У другій половині 20 століття велика кількість науковців звернули увагу на структуру комунікативного процесу. Зокрема, у працях таких дослідників як Т. ван Дейка, В. Дем'янова вказано, що комунікативна взаємодія не є хаотичним, а цілком впорядкованим явищем. Тобто, будь-яке спілкування передбачає наявність цілі та використання засобів для її досягнення. Тому, варто почати з визначення комунікативної лінгвістики, яка вивчає мовне спілкування. Комунікативна лінгвістика — це напрям сучасного мовознавства, який вивчає мовне спілкування, що складається з таких компонентів, як мовець, адресат, повідомлення, контекст, специфіка контакту та код (засоби) повідомлення [4, с. 162]. Як бачимо з визначення, комунікативна лінгвістика вивчає живу мову в різних ситуаціях спілкування та всі фактори які впливають на процес комунікації.

Важливими у процесі комунікації є психологічні, фізіологічні,

соціальні, фізичні та ситуативні складові. До психологічних складових належать: характер, індивідуальні особливості, темперамент. До фізіологічних складових належать: голос, тембр, зовнішність. До соціальних складових належать: вік, стать, статус. До фізичних складових належать: час (коли відбувається спілкування), місце (де), розташування. До ситуативних складових належать стратегії спілкування.

Тому, у комунікативній лінгвістиці важливими складовими є комунікативні стратегії та тактики, через реалізацію яких відбувається комунікативний вплив мовця під час спілкування.

Сам термін “стратегія” (грец. військо і вести) вперше був використаний у військовій сфері і лише на межі 20 століття починає застосовуватися у лінгвістиці. Розглядаючи комунікативну стратегію як когнітивний процес, вважаємо, що вона націлена на досягнення певної комунікативної мети за допомогою застосування мовних засобів.

За сучасною російською дослідницею Т. Янко комунікативна стратегія включає в себе:

- вибір глобального мовленнєвого наміру, наприклад, намір виступити з повідомленням чи констатацією факту, поставити запитання, звернутися з проханням;
- відбір тих компонентів семантики речення та екстралінгвістичної ситуації, які відповідають модифікуючим комунікативним значенням;
- визначення обсягу інформації;
- співвіднесення квантів інформації про ситуацію зі станами свідомості комунікантів і фактором емпатії;
- визначення послідовності комунікативних складових,
- налаштування комунікативної структури висловлювання на певний комунікативний режим (діалогічний, наративний, режим озвучення письмового тексту, стиль) і жанр [3, с. 38].

На думку російської філологині О.С. Іссерс, “мовленнєва стратегія включає в себе планування процесу мовленнєвої комунікації залежно від конкретних умов спілкування та особистостей комунікантів, а також реалізацію цього плану. Тобто, мовленнєва стратегія являє собою комплекс мовних дій, спрямованих на досягнення комунікативних цілей” [3, с. 54].

У роботі розглядаємо особливості комунікативних стратегій у політичному дискурсі. Тому, доцільно визначити даний тип дискурсу.

Політичний дискурс визначається як текст та розмова професійних політичних діячів чи політичних інститутів, таких як президенти чи прем'єр міністри та інші члени уряду, парламенту чи політичних партій, як на місцеву, національному та політичному рівнях, та включає мовця та аудиторію.

Під стратегією в політичному дискурсі розуміється реалізація намірів мовця, які спрямовані на досягнення певної мети спілкування, відповідає статусно-рольовим та психологічним особливостям учасників процесу спілкування, що обумовлено певним комунікативним досвідом.

О. Яшенкова визначає такі основні стратегії політичного дискурсу:

- самопрезентації;
- агітаційна,
- формування емоційного контролю,
- інформаційно-інтерпретаційна,
- аргументативна,
- маніпулювання,
- дискредитації,
- нападу,
- самозахисту тощо” [2, с. 168-170].

О.С. Іссерс вважає, що основними стратегіями є ті, які безпосередньо впливають на адресата і виділяє наступні стратегії: стратегії інформування, дискредитації, підпорядкування тощо. Допоміжні стратегії сприяють ефективній організації діалогової взаємодії і до них відносять прагматичні (побудова іміджу, формування емоційного настрою), діалогові (контроль над темою) і риторичні (залучення уваги, драматизація) [3, с. 14].

Мовленнєва стратегія являє собою сукупність мовленнєвих дій, спрямованих на вирішення загального комунікативного завдання мовця. Досягнення такого завдання можливе за умов використання визначених комунікативних тактик. Стратегія передбачає комплекс мовленнєвих дій, в той час як тактика описує конкретні мовленнєві дії, які передбачають досягнення впливу на

конкретному етапі спілкування.

Комунікативна тактика — це сукупність мовленнєвих дій, які виконуються в тій чи іншій послідовності, та реалізуючи чи не реалізують комунікативну стратегію [1, с. 38].

Існує велика кількість класифікацій комунікативних стратегій, але більшість дослідників сходяться на думці, що саме стратегія самопрезентації, маніпуляції та конвенції є основними типами комунікативних стратегій. Комунікативні стратегії відрізняються одна від одної ступенем відкритості, симетрії та способу комунікації. Тобто, самопрезентація є пасивною комунікацією, маніпуляція є активною комунікацією, а конвенція — інтерактивною. Відповідно, основними засобами для самопрезентації є послання, для маніпуляції – повідомлення, для конвенції — це діалог [6].

Стратегія самопрезентації є основною в політичному дискурсі. За допомогою використання даної стратегії, можна продемонструвати свої найкращі якості та створити позитивний імідж політика. Наприклад, акцентувати увагу на своє походження, свою професію та її значення. Саме з використанням цієї стратегії і формується думка про політика.

В політичній промові можна простежити використання такої тактики

як тактика позитивного позиціонування. Тактика позитивного позиціонування використовується у політичних передвиборчих промовах для опису перспектив розвитку країни у випадку перемоги кандидата на виборах. Тобто це є політичні обіцянки, які мають на меті створення позитивної картини у підсвідомості цільової аудиторії. Наприклад:

On my first day in office I am also going to ask Congress to pass Kate's Law, named for Kate Steinle...[9].

As soon as I enter office I am going to ask the Department of State, which has been brutalized by Hillary Clinton, brutalized [9].

Стратегія драматизація проявляється у даній промові за допомогою тактики перебільшення. Тобто використовується лексика з більшим смисловим навантаженням. Дональд Трамп використовує слова, що позначають певне перебільшення, коли мова йде про цифри. Поруч зі словом “number” зустрічаються наступні слова “large”, “largest”, “vast”, “expand”, “triple”.

Завдяки використанню даної лексики, Дональд Трамп показує публіці свою силу на могутність. Розглянемо наступні приклади: “*And even right now the **largest** number of people are under investigation for exactly this that we’ve ever had in the history of our country*” [9].

*Including **large** numbers of violent criminals, they won’t take them back* [9]. *We’re going to **triple** the number of ICE deportation officers* [9].

*Beyond the two million, and there are **vast** numbers of additional criminal illegal immigrants who have fled, but their days have run out in this country* [9].

We will expand the number of border patrol stations significantly [9].

Коли слухач чує дані твердження, то автоматично асоціює Дональда Трампа з великими числами, а тому і з впливом та могутністю. Таким чином Д. Трамп показує, що у нього є чіткий план, який приведе до досягнення поставленої цілі. А дані перебільшені числа показують, що вони є статистично обґрунтовані та стануть запорукою успіху даної програми.

Стратегія конвенції характеризується насамперед використанням тактики інтеграції, яка використовує прийом окреслення свого кола та включає адресата в коло “своїх”.

У своїй промові Дональд Трамп використовує займенник “we” 150 разів, “us” 10 разів, в той час як займенник “I” зустрічається у промові лише 57 разів. Таке використання займенників формує колективну думку. Використання займенника “we” допомагає Дональду Трампу встановити зв’язок та взаєморозуміння із чисельною аудиторією. А застосування таких дієслів, як “must”, “can”, “will”, “want” ще більше формує спільну думку та закликає до спільних дій. Наприклад: “***We must** send a message that visa expiration dates will be strongly enforced*” [9].

*“Together **we can** save American lives, American jobs, and American futures”* [9].

*“**We will** treat everyone living or residing in our country with great dignity”* [9].

*“**We want** people to come into our country, but they have to come into our country legally and properly vetted, and in a manner that serves the national interest”* [9].

*“Choose me. Watch how good **we**’re going to do together. Watch”* [9].

Стратегія маніпуляції, застосована політиками, є найефективнішою на думку дослідників. Саме тут можна виділити тактики звинувачення та приниження, що направлені на дискредитацію опонентів [7].

Тактику дискредитацію опонента, тобто Гіллари Клінтон, зустрічаємо у наступних прикладах: *“**She** had the power and the duty to stop it cold, and she decided she would not do it”* [9].

*“**She**’s going to do nothing”* [9].

*“**She**’s been there for 35 years. **She**’s done nothing”* [9].

Розглянемо наступну тактику — тактику звинувачення. У промові Дональд Трамп використовує займенник *“they”* 86 разів, а займенник *“them”* 32 рази, які зустрічаються поруч з наступними лексемами: *“can’t”, “won’t”, “say”, “will”, “are going”*. Тобто, Дональд Трамп звертається до тієї групи людей, яка не підтримує його ідей, а саме до Гіллари Клінтон, членів демократичної партії та нелегальних емігрантів. За його словами, це саме ті люди, які позбавляють американців робочих місць, псують життя американцям і ведуть Америку до знищення. Розглянемо наступні приклади:

*“While there are many illegal immigrants in our country who are good people, many, many, this doesn’t change the fact that most illegal immigrants are lower skilled workers with less education, who compete directly against vulnerable American workers, and that these illegal workers draw much more out from the system than **they** can ever possibly pay back”* [9].

*“And **they**’re hurting a lot of our people that cannot get jobs under any circumstances”* [9].

*“Due to a Supreme Court decision, if these violent offenders cannot be sent home, our law enforcement officers have to release **them** into your communities”* [9].

Наступна стратегія, яка використовується у промові це ціннісно орієнтована стратегія. Вона проявляється за допомогою тактики ціннісних орієнтацій адресата.

Дональд Трамп неодноразово застосовує слово *“American”*, що одразу породжує у слухачів думки про американський стиль

життя. Дональд Трамп вживає дану лексему поруч з такими словами, як “incredible”, “vulnerable”, “life”, “security for all”, “first”, “alive”, “safety”, “futures”, “lives”.

Розглянемо наступні приклади: “*Now is the time for all of us as one country, Democrat, Republican, liberal, conservative to band together to deliver justice, and safety, and security for all **Americans***” [9].

“*Together we can save **American lives**, **American jobs**, and **American futures***” [9]. Можна чітко побачити, що тон даних тверджень є досить позитивним, що не можна сказати про наступні твердження в яких Дональд Трамп використовує власну назву “United States”.

“*Anyone who has entered the **United States** illegally is subject to deportation*” [9].

*For the price of resettling one refugee in the **United States**, 12 could be resettled in a safe zone in their home region* [9].

*We’ve admitted 59 million immigrants to the **United States** between 1965 and 2015* [9].

*You cannot obtain legal status or become a citizen of the **United States** by illegally entering our country* [9].

Цим самим Дональд Трамп показує, що відповідальним за наслідки нелегальних іммігрантів є уряд, а не суспільство. Адже саме уряд має захистити американську самобутність.

Отже, дані аналізу політичного дискурсу дозволяють простежити використання комунікативних стратегій та тактик, які впливають на адресата. Дана політична промова у місті Фінікс здійснила сильний вплив на аудиторію завдяки використанню проаналізованих стратегій та тактик.

Перспективу подальших досліджень вбачаємо у порівняльному аналізі використання комунікативних стратегій та тактик у передвиборчих промовах Дональда Трампа.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Галинская Т. Н. Иноязычное деловое общение в подготовке специалистов переводчиков : монография. Оренбург : ГОУ ОГУ, 2009 . 201 с. URL: <https://rucont.ru/efd/193015>

2. Дацюк, С.В. Типология коммуникационных стратегий. URL: www.encyklopedia.ru/pda/art/art.php?view=214.
3. Иссерс О.С. Коммуникативные стратегии и тактики русской речи. М.: Изд-во КомКнига, 2006. 288 с.
4. Кочерган М. П. Загальне мовознавство. К.: Видавничий центр «Академія», 2006. 463 с.
5. Паршин П. Б. Исследовательские практики, предмет и методы политической лингвистики. Scripta lingisticae applicatae. Проблемы прикладной лингвистики : сб, ст. М. : Азбуковник, 2001. С. 181–208.
6. Фуко М. Археология знания. М. К.: Ника-Центр, 1996. 208 с.
7. Mohan, Caroline, «Donald Trump did a “very good” job: A rhetorical analysis of candidate Trump’s campaign speeches» (2019). Senior Honors Projects, 2010-2019. 632. URL : <https://commons.lib.jmu.edu/honors201019/632>
8. Van Dijk, T.A. “Discourse and Context. A Sociocognitive Approach”, Cambridge, Cambridge University Press, 2008, 267p.

ІЛЮСТРАТИВНИЙ МАТЕРІАЛ

9. Full transcript: Transcript of Donald Trump’s Immigration Speech : The New York Times : веб-сайт. URL : <https://www.nytimes.com/2016/09/02/us/politics/transcript-trump-immigration-speech.html> (дата звернення 01.04.2020).

REFERENCES TRANSLITERATED

1. Galinskaya T. N. Inoyazychnoye delovoye obshcheniye v podgotovke spetsialistov perevodchikov : monografiya. Orenburg : GOU OGU, 2009 . 201 s. URL: <https://rucont.ru/efd/193015>
2. Datsyuk, S.V. Tipologiya kommunikatsionnykh strategiy. URL: www.encyklopedia.ru/pda/art/art.php?view=214.
3. Issers O.S. Kommunikativnyye strategii i taktiki russkoy rechi. М.: Izd-vo KomKniga, 2006. 288 s.
4. Kochergan M. P. Zagal’ne movoznavstvo. К.: Vidavnichiy tsentr «Akademíya», 2006. 463 s.
5. Parshin P. B. Issledovatel’skiye praktiki, predmet i metody politicheskoy lingvistiki. Scripta lingisticae applicatae. Problemy

- prikladnoy lingvistiki : sb, st. M. : Azbukovnik, 2001. S. 181–208.
6. Fuko M. Arkheologiya znaniya. M. K.: Nika-Tsentr, 1996. 208 s.
  7. Mohan, Caroline, «Donald Trump did a “very good” job: A rhetorical analysis of candidate Trump’s campaign speeches» (2019). Senior Honors Projects, 2010-2019. 632. URL : <https://commons.lib.jmu.edu/honors201019/632>
  8. Van Dijk, T.A. “Discourse and Context. A Sociocognitive Approach”, Cambridge, Cambridge University Press, 2008, 267p. 8 s.

ILLUSTRATIVE MATERIAL

9. Full transcript: Transcript of Donald Trump’s Immigration Speech : The New York Times : веб-сайт. URL : <https://www.nytimes.com/2016/09/02/us/politics/transcript-trump-immigration-speech.html> (data zvernennyya 01.04.2020).